

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Titvlvs V. De Postvlatione Prælatorvm.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

nicus quasi iure quodam retractus, permu-
tatam optare possit; ne alioquin accidat, vt
iunior meliorem habeat præbendam, quàm
nior.

QVÆSTIO TERTIA. Si Canonici longo tempore, videl. decem, aut etiam
quadraginta annis, abstinuissent ab optan-
do, num optandi consuetudo amissa fuisset?
Respondeo; In primis certum est, quòd non
amittatur, si optandi occasio nulla se offerat,
quia præbenda nulla vacauit, vt bene hic
explicat Ant. n. 4. & constat ex ijs, quæ do-
cui lib. 1. Theol. moral. tr. 4. cap. 23. num. 21.
Deinde vera videtur doctrina Ioann. Andr.
hic, Anton. cit. n. 4. Franc. col. 3. Felin. in c.
5 eum accessissent n. 26. 27. de Constit. In ma-
teria liberæ voluntatis per actus negatiuos,
seu non vsum facultatis, ortæ ex statuto, con-
suetudine, aut priuilegio, non amitti facul-
tatem; nisi apertè constat, ideo oblatâ occa-
sione, habentes facultatem eà non vti, quia
à consuetudine aut priuilegio recedere,
seu iuri suo renunciare velint. Quæ de re
dixi in cit. cap. 23. n. 22. Consonat cum his
quòd docuit Felin. in cit. n. 27. Gaill. lib. 2.
obs. 60. n. 9. Si Imperator nobili priuilegi-

um concessit, molendinum pro arbitrio suo
ædificandi, etsi plurimis annis non ædificã-
rit, non amittere eum facultatem. Cæterum
si aliquis siue ex pacto, siue ex consuetudi-
ne præscripta, siue ex Principis absoluta con-
cessione ius agendi alteri onerosum, seu cum
alterius præiudicio iunctum nactus sit, per
non vsum saltem xxx. annorum spatio, sic
uti omnes aliæ actiones, extinguitur, sicuti
ibidem Felin. annotauit, & constat ex ijs quæ
dixi cit. c. 23. n. 21. & lib. 3. tract. 1. cap. 8. n.
16. dicto 7.

NOTANDVM V. Introdacta consue- 6
tudo optandi præbendas, extendi non debet
ad eas, quæ in Curia Romana vacant. Ita
hic textus: Et addit Anton. hic n. 12. Ar-
chidiac. & Francus n. 7. idem intelligendum
de beneficijs Pontifici reseruatis; quia in-
feriores sicuti per legem, ita & per consue-
tudinem introductam iuri Superioris, videl.
Papæ præiudicare non possunt, arg. c. infe-
rior 4. d. 21. & c. innotuit 20. de elect. Lo-
cum tamen habebit optio in beneficijs ad
Papam deuolutis; quia deuolutio eorum
fit retentâ eorundem naturâ & qualitate. Et
ita docent DD. paulò antè citati.

TITVLVS V. DE POSTVLATIONE PRÆLA- TORVM.

Actenus veluti prolegomena
quædam proposuit Gregorius
IX. Pontifex, tractans, post
Fidei Christianæ iacta funda-
menta, vniuersim de iure, eòq;
duplici, videl. scripto & non scripto. Ordo
iam postulat, vt ad partes iuris canonici
explicandas aggrediatur: quarum prima &
præcipua est de statu ecclesiasticarum per-
sonarum; adeoque de officio, potestate, di-
gnitate Ministrorum Ecclesiæ. Similem
methodum in ciuili iure obseruatam repe-

ries; vt posteaquam de origine iuris, de iu-
re & iustitia, legibus & Principum consti-
tutionibus actum esset, de hominum statu,
eorum præsertim, qui iurisdictione ac pote-
state præditi sunt, tractaretur, vt videre licet
in tit. ff. de statu hominum l. 1. vbi Gaius IC.
ait: *Omne ius, quo vtimur, vel ad personas
pertinet, vel ad res earum, vel ad actiones.*
quæ videl. in iudicio proponi solent. Et in
l. 2. *Cum igitur hominum causâ omne ius
constitutum sit, primo de personarum sta-
tu &c. dicemus.*

Inter

Inter Ministros Ecclesie præcipuum locum Prælati tenent: qui ita instituuntur cum iurisdictione ecclesiastica, ut sint Capita Collegiorum, ac veluti sponsi ecclesiarum seu regularium, seu secularium. Ad Prælaturam autem tribus modis, ac veluti vijs peruenitur: postulatione, electione, & translatione, de quibus in hoc & duobus seqq. titulis fermo est.

Postulatio est alicuius personæ ad Prælaturam seu dignitatem ecclesiasticam, erga Superiorem directa petitio, ut eam dispensatiuè admittere velit. Quare postulatio in subsidium electionis introducta est: Quæ enim personæ eligi non possunt, non propter crimen, sed aliam inhabilitatem, ex postulari possunt. Quæ de re Hostiens. in summa, de postulat. Prælatorum.

Corollarium I. Postulatio & electio Prælati in eo conueniunt, quòd utraque refertur ad Superiorem provisionem, per quem Prælati iurisdictionem accepturus est: Differunt autem, quia postulatio innititur gratiæ: electio autem innititur iuri, secundum Gl. receptam in c. vii. ver. eligo, hoc tit. in 6. Sensus est, quòd per postulationem aliquis presentatur Superiori, ut ex gratia illum dispensatiuè admittere, & instituere velit. Per electionem autem canonicam aliquis vocatur ad Prælaturam, ita ut Superior electum confirmare debeat. Hinc itaque oritur I. Quòd, ut supra indicauimus, electio debeat esse personæ, quæ secundum iura habilis est ad Prælaturam; postulatio autem personæ, quæ secundum iura inhabilis; ita ut dispensatione opus sit. Oritur II. Quòd electio à Superiore confirmari dicatur, postulatio autem admitti, c. scriptum 49. de elect. III. Quòd per electionem canonicè factam, cum ab electo acceptata est, ius aliquòd ei conferatur, ita ut sine iniuria reijci non possit, si idoneus est. At verò per postulationem nullum ius postulato confertur; imò in eam absolute, siue absq; conditione relata in Superiorem dispensationem, consentire non potest postulatus ad Prælaturam, cum inhabilis sit. Quæ simili ratione docui lib. 5. Theol. mor. tr. 10. p. 2. cap. 7.

n. 4. quòd impediti matrimonium contrahere, v. g. consanguinei aut affines in tertio gradu, sponsalia absoluta contrahere prohibentur: at verò sub conditione Papalis dispensationis consentire inter se, siue contrahere possunt.

Corollarium II. Ut inhabilis ad Prælaturam postulari possit, necesse est, inhabilitatem dispensabilem esse: alioquin inutilis, imò etiam illicita dispensatio erit. Quare aduertendum, quòd aliquæ inhabilitates seu defectus sunt, in quibus non potest dispensari ad Prælaturam consequendam; ut si quis moribus infamis sit, aut omninò illiteratus. Aliquæ verò inhabilitates, in quibus non solet dispensari, ut si quis bigamus sit c. nisi 10. de renunc. aut spurium. Huc spectat, quòd sub censura suspensionis à iure eligendi & postulandi pro vna vice, & à beneficij eius ecclesie per triennium, prohibitum legimus in Extrauag. vii. inter communes, hoc tit. ne ad ecclesiam Cathedralē postuletur, qui xxxvii. ætatis annū nō attigit, neque Religiosus ex Ordine Mendicantium ad ecclesiam inferiorem Cathedrali. Aliæ denique inhabilitates sunt, in quibus solet dispensari: Cuiusmodi in primis est vinculum alterius episcopatus: Episcopus, inquit, ad episcopatum alterius ecclesie postulari, non eligi potest, c. vlt. hoc tit. Deinde sunt alij defectus dispensabiles, ut natalium c. innotuit 20. de elect. ætatis defectus Extrauag. vii. hoc tit. inter communes. Item facti ordinis defectus c. dudum 22. eod. tit. Et debent habilitates istæ Superiori manifestari, alioquin postulatio irrita erit, ut colligitur ex cit. c. innotuit. Videri potest Ioan. Andr. in cit. c. vlt. n. 9. Syl. ver. postulatio q. 3. Angelus q. 1.

Corollarium III. Postulatio fieri debet ab eo Superiore, ad quem pertinet confirmatio Prælati, si electus sit, uti ex communi docet Abb. in cit. c. vlt. n. 10. hoc tit. rationem afferens, quia *admissio postulationis habet vim confirmationis*. Quare Episcopus ad alium episcopatum à solo Papa postulatur: quia celsio, & translatio Episcoporum, sicuti & episcopatum pluralitas, cum

ex gra-

ex grauioribus causis sint, Rom. Pontifici referuntur, c. quod translationem 4. de offic. Legati, c. 3. de Baptismo. Ad alias verò inferiores ecclesias, aut dignitates postulationem Episcopi & similes ecclesiastici Prælati admittere possunt, ad quos confirmatio spectat; dummodò in defectu dispensare queant. Quamobrem si quispiam ad dignitatem, cui cura animarum annexa est, postuletur, qui **xxii.** ætatis annum non compleuerit, non potest eam postulationem Episcopus admittere; cum is in ætate iure **communi canonico** ad ordines vel beneficia requisita dispensare non possit, vti colligitur ex **c. vn. de ætate & qualitat. in 6. iuncto Trident. Concil. Sess. 24. cap. 12. de reform. Videri potest Ioan. Andr. in cit. c. vlt. n. 11. & seqq. Syl. ver. postulatio q. 5.**

CAPITVLVM I.

Ad hæc.

PARAPHRASIS.

Mortuo Sennonensi Archiepiscopo, Canonici, tametsi in primis super electione Archiepiscopi conuenire non possent, & id eo aliqui eorum ad Pontificem appellarent: postea tamen inter se conuenientes, Altisiodorensis Episcopum in Archiepiscopum postularunt, per Magistrum R. Præcentorem & Abbatem S. Petri petentes ab Innocentio III. vt faciendæ translationi pium præberet assensum. Sed Innocentius antè cognouerit, Episcopum Altisiodorensis interdictum, ob superinductam à Rege Philippo Mariam Morauicæ Regis filiam, in Gallicæ regnum promulgatum Anno Christi 1198. non obseruasse: quod neque Procuratorum alter Magister R. negauit; sed excusationem attulit, quod interdicti sententia nec per Pontificem, nec per Cardinalem Apostolicæ Sedis Legatum, qui interdictum promulgarat, nec per deputati ab eo executoris litteras, aut mandatum, Episcopo intimata fuisset. Quæ tamen excu-

satio reiiicitur à Pontifice, tanquam non sufficiens, nec proficiens: cum interdictum à Legato Sedis à latere præsentibus multis solemniter ac publicè promulgatum fuerit; & multi in regno Francorum illud publicè obseruare cæperint: Neque enim uerò necesse est, constitutionem solemniter ac publicè promulgatam singulorum etiam auribus per litteras aut mandatum speciale, incutari: Sed cum primum quispiam publicam & solemnem promulgationem constitutionis aut sententiæ cognouerit, ad eius obseruationem obligatus est, prout etiam constat ex **c. quod dicitis 14. d. 16.** Sed neque id valet ad Episcopum excusandum, quod Rex in Altisiodorensi diocesi propriam terram non habeat: Cum Pontifex mandauerit, totam Regis terram subijci interdicto, idque mandatum interpretatus Legatus, in omnem terram, quæ eo tempore Regi adhærebat, interdictum promulgauit. Sed & inde constat, dictum Episcopum excusari non posse, quia cum ipse videret ab Ecclesia Metropolitana interdictum recipi & seruari, suam ecclesiam conformare debebat. Quamobrem Innoc. Papa postulationem reiecit, tanquam indignam. Tametsi verò Canonici, eò quod indignam personam, quippe interdicti ecclesiastici violatorem postularint, concessa sibi facultate abusi fuerint, & ideo non immeritò pro ea vice, priuari potuerint, tamen ex solita benignitate Pontifex ipsis concedit, vt per canonicam electionem aut postulationem ecclesiæ suæ personam idoneam prouideant.

SUMMARIVM.

1. *Ob graue & publicum delictum seu Communicatis, seu eius qui Communicati præest, accedente contumaciâ, terra eius generali locali interdicto subijci potest.*
2. *Contra promouendum, ordinandum, &c. (ne indignus promouetur, ordinetur, &c.) Superior etiam nullâ precedente*

D d

dente

dente infamia aut querela, ex officio inquirere debet.

3. *Constitutio aut sententia generalis Papæ quamprimum publicè & solemniter promulgata est, vim habet obligandi omnes, ad quos fertur, & quidem actualiter sub peccato singulos, qui quomodocunque certam notitiam legis, aut sententia promulgatae acceperint, licet eis per literas, aut mandatum legislatoris, vel executorum eius intimatum non sit.*
4. *Qui interdictum loci scienter ac temerè violauit, eligi aut postulari non potest ad Prælaturam.*
5. *Qui indignum scienter postulant ad Prælaturam, eâ vice priuari sunt potestate postulandi & eligendi.*

NOTANDVM I. Ob graue & publicum delictum seu Communitatis, seu eius qui Communitati præest, accedente contumacia, terra eius generali locali interdicto subiici potest. Ita colligitur ex hoc c. & habetur in c. non est 11. de sponsal. & ex communi docet Syl. ver. interdictum 3. q. 5. Couarr. in c. alma, p. 2. §. 1. n. 4. Suarez de cens. disp. 3. 6. sect. 3. n. 6. & docui lib. 1. Th. moral. tr. 5. p. 4. cap. 4. n. 4.

NOTANDVM II. Tametsi contra promouendum, aut promotum inquisitio in ordine ad punitionem institui non possit, nulla præcedente infamia, c. qualiter 24. de accusat. Si tamen ad id tantum agatur, ne indignus promoueatur, tum Superior, etiam nullo præcedente infamia, aut querela, ex officio inquirere debet, vti colligitur ex hoc c. & c. cum nobis 19. de elect. & tradit Innoc. hic n. 5. Anton. de Butrio n. 50. Abb. n. 34. Nauarr. in rubr. de iudic. n. 92. Th. Sanchez lib. 7. de matrim. disp. 14. n. 2. Vbi idem eadem ratione docet de admittendis ad Ordinis Sacramentum, adeo vt ipsi etiam ordinandi, si de indignitate, aut impedimento occulto interrogentur, illud confiteri teneantur, aut à petitione ordinum abstinere, vti colligitur ex c. nisi cum pridem, 10. iun. Gl. ver. non potuerit, de renunc. Item de coniungendis in matrimonij Sacramento, quod eius impedi-

mentum fateri teneantur, aut à matrimonio desistere. Et n. 3. defendit idem Sanchez consuetudinem tribunalium, secundum quam, etiam exacto iuramento, examinantur personæ, quibuscumque super matrimonij impedimento dispensandum est, num se carnaliter cognouerint spe impetrandæ facilius dispensationis: Tenentur enim contrahere volentes confiteri fornicationem aut incestum, etiam occultum: quia non eò res tendit, vt puniantur, sed ne dispensationis gratia obreptitia & irrita reddatur. Vide etiam, si placet, Nauarr. in consil. 10. de consanguin. edit. 2.

NOTANDVM III. Constitutio, aut sententia generalis Papæ cum primùm publicè & solemniter promulgata est, vim habet obligandi omnes, ad quos fertur: Et ad obligationem actualem, siue vt ad obseruationem singuli sub peccato astringantur, sufficit quomodocunque certam notitiam legis aut sententiæ promulgatæ accepisse: tametsi singularis per literas, aut mandatum Legislatoris, vel executorum eius intimatum non sit. Ita habetur hic in textu, vbi Gl. ver. publicè promulgauerit, & explicat Abb. hic n. 9. Sanchez allegato hoc c. lib. 9. de matrim. disp. 3. 2. n. 3. & 4. Gail lib. 2. obseru. 48. n. 15. & 16. & videri possunt, quæ dixi lib. 1. Theol. moral. tr. 4. cap. 2. Rectè etiam in hoc c. ad tollendam Episcopi Altisiodorensis excusationem, restituit Pontifex Innocentius III. quod interdictum in regno Franciæ à multis ceperit tum obseruari, & quidem etiam in ecclesia metropolitana, cui Episcopus se conformare debuerat. Alioquin enim excusationem aliquam afferre posset, si Episcopus aliquis siue Prælatus, legem aut sententiam generalem Pontificis Romæ aut alibi promulgatam, ad suam autem diocesin eum mandato obseruandi specialiter non destinatam, obseruari non curauerit, eò quod intelligat neque vicinos Episcopos, præsertim Metropolitanum, recepisse, aut seruare. Qua de re videri possunt quæ dixi in cit. tr. 4. cap. 3.

NOTANDVM IV. Sicuti Iudex quilibet orto dubio circa intellectum legis, eam interpretari potest, vt sciat, quomodo sententiam ferre debeat, l. non possunt 11. ff. de legibus;

gibus: Ita etiam Legatus, seu delegatus Principis in dubio interpretatur rescriptum seu mandatum Principis, ut appareat, quomodo illud exequi, seu in commissa sibi causa procedere eum oporteat, uti ex hoc textu colligitur, & ex c. super literis 20. in fine, de rescriptis, & annotavit Innoc. hic n. 6. Ioan. Andr. n. 28. Abb. n. 18. qui tamen rectè excipit: Nisi dubium difficile & arduum, magnique momenti sit: tum Princeps consulendus erit.

Sed difficultas est, quomodo mandatum Papæ interpretari potuerit Legatus, ut etiam ad diœcesin Altisiodorensis extenderetur? Nam Pontifex mandauerat terram Regis Galliæ subiecti interdicto: At verò in diœcesi Altisiodorensis Rex propriam terram non habuit, ut in textu significatur: Ergo non potuit extendi. Glossa hinc ver. terram propriam, Innoc. hic n. 6. Abb. n. 27. Syl. ver. interdictum 2. n. 3. dant duas responsiones; Prima est, quòd Legatus mandatum de terra Regis Franciæ interdicenda, interpretando extendit ad terras, quæ ipsi fauorem, consilium, aut auxilium præstiterunt. Sed hæc interpretatio iuridica non fuisse, neque à Pontifice approbata. Quia nec pœna, neque mandatum de pœna inferenda, extendi potest ultra terminos suos, nisi extensio ea in iure expressa sit, prout ex communi tradit Suarez de censur. disp. 32. sect. 2. n. 29. ubi ait, quòd aliqui dicunt, si terra Principis delinquentis interdicatur, comprehendi etiam terras communicantium in delicto, aperte falsum esse. Et Abb. hic n. 29. tradit; In fœdere publico inter Principes inito non inuadendi, aut offendendi terras alterius, non censeri comprehensas regiones adhærentium auxilio, nisi & ipsi exprimantur, ut in c. 2. de sent. & re iudic. in 6. Inde verò sumitur argumentum; si in materia fauorabili, & ubi æquitas talem comprehensionem auxiliantium postulat, extensio ad eos non fit ultra verba in fœdere expressa, multò minùs ea fieri debet in materia odiosa siue pœnali.

Altera & melior est interpretatio: Quòd terra diœcesis Altisiodorensis, quoad dominium proprietatis ad Regem Galliæ non per-

tinebat, sed tantùm quoad dominium iurisdictionis altæ siue supræmæ: Id verò sufficere videbatur Legato, ut in interdicto generali terræ regni Galliæ comprehendi deberet, argum. c. sanè 11. in fine, de officio delegati, ubi dicitur, propter delictum Episcopi terram eius iurisdictioni spiritali subiectam, interdici posse: Eadem verò est ratio de terra subiecta iurisdictioni temporali alicuius domini delinquentis, & in delicto contumaciter perseuerantis.

NOTANDUM V. Qui interdictum loci scienter ac temerè violauit, eligi, aut postulari non potest ad Prælaturam; quia suspensionem contraxit, inò irregularitatem, uti hinc Gl. notat ver. personam, Gl. in c. postulatis 7. ver. celebrare, de cler. excomm. ministr. Syl. ver. interdictum 5. n. 6. Suarez de cens. disp. 34. sect. 4. n. 14. & sumitur ex c. vlt. de excess. Prælatorum, & docui pluribus allegatis Th. mor. lib. 1. tr. 5. p. 4. cap. 3. pœna secunda.

NOTANDUM VI. Qui indignum scienter postularit ad prælaturam, ea vice priuati sunt potestate postulandi, & eligendi. Ita Glossa hinc ver. priuare, quam ibid. sequitur Innocent. & Ioannes Andr. Abb. n. 31. & alij communiter. Ratio dari debet, quia ita de eligentibus scienter indignum statutum est in Concil. generali sub Alexandro III. c. cum in cunctis 7. de elect. Cum itaque electio & postulatio in iure æquiparata censeantur, tanquam tendentia ad eundem finem, ideo statutum de vno, etiam in materia pœnali, accipi debet, ut etiam sit statutum de altero, secundùm receptam doctrinam Gl. in c. si postquam, 32. ver. prouisione de elect. in 6. & inter alios docet Nauarr. in c. pœnæ n. 12. d. 1. de pœnit. Idcirco Innoc. III. non tam ius nouum condendo, quàm vetus interpretando, rescriptit hinc, & expressiùs in c. seq. & in c. scriptum 40. in fine, de elect. postulantes scienter indignum, ipso iure pro ea vice priuatos esse.

Neque obstat, quòd in textu huius c. dicat Pontifex, quoniam Canonici permissa sibi licentiâ abusi fuerint, quòd eos non immeritò priuare possit. Explicari enim debet,

ex doctrina Ioan. Andr. vt sensus sit, quòd eos priuato meritò declarare potuerit. Nam iura ita interpretari conuenit, vt cum aliis iuribus consentiant, c. cum expediat 29. de elect. in 6. Cum itaque ex c. seq. & cit. c. scriptum, priuationem ipso iure incurri ob postulationem indigni, apertè constat, ideo eodem modo hic accipere debemus. Accedit in confirmationem, quòd Papa non concederet postulandi aut eligendi facultatem, nisi eam Canonici amisissent.

CAPITVLVM II.

Gratum.

PARAPHRASIS.

Postquam Papa Innocent. III. Canonorum Senonens. postulationem factam de Altifiodorensi Episcopo reiecit, vt in c. præc. vidimus, iuriter a postolicis subdole suppressis, mandante Legato Cardinale ad electionem iterum conuenerunt: Et plures eorum eundem Altifiodor. Episcopum, quem Papa reiecerat, & suspensum declarauerat, denuò postularunt; aliis numero paucioribus Episcopum Cameracensem in Archiepiscopum postulantibus. Legatus verò cum intellexisset, Canonicos qui à Pontifice reprobata postulationem renouare præsumebant, eligendi priuilegiū amisisse, quòd concessa sibi ex Apostolicæ Sedis potestate temerè abuteretur, ideoq; ad alios sanioris cõsilij, licet numero pauciores, eligendi & postulandi deuolutam esse facultatem, dictum Episcopum Cameracensem ad eorum postulationem, in pastorem ecclesiæ auctoritate Apostolicâ fretus ordinauit. Ideo Pontifex illum à sollicitudine ecclesiæ Cameracensis absoluit, & quæ à Legato ex mandato Papæ acta sunt, Apostolica auctoritate confirmat.

SUMMARIVM.

1. Qui postulationem de persona indigna temerè factam, & ob vitium personæ refutatam innouant, aut repetunt, concessa sibi eligendi & postulandi facultate, pro ea vice priuati sunt.
2. Si aliqui ex Capitulo priuati sint elige-

di vel postulandi potestatis, ita hæc potestas in aliis, quauis numero pauciores sint, residet; imò si vnus tantum ad sit à Capitularibus, aliis omnibus mortuis, priuatis aut suspensis, solus Prælatum eligere vel postulare potest.

3. Licet in vno iura Collegij residere possint, Collegiū tamē, seu corpus Collegij actus, & secundum proprietatem non manet.
4. Si omnes mortui sunt, iura collegialia, vbi sunt tituli beneficiales, actu esse desinunt; realia autem suo localia inhaerent loco, & ecclesiæ materiali.
5. Licet ius eligendi penes vñ residere possit, non potest tamen is seipsum eligere.
6. Legatus Sedis Apostolicæ (licet à laico etiam sit) ex iure tantum speciali, non communi, potest instituire translationem Episcopi ad aliam sedem.

NOTANDVM I. Qui postulationem de persona indigna temerè factam, & ob vitium personæ refutatam innouant, aut repetunt, concessa sibi eligendi & postulandi facultate, pro ea vice priuati sunt. Ita Innoc. Ioan. Andr. Anton. Abb. in notandis, & est principalis intentio huius c. Ratio dari debet: Quia priuilegium restituens aliquos ad id, quod ex iuris cõmunis dispositione amiserant, non plus tribuit, quàm amissum sit; quia restitutio est iuris amissi recuperatio. Atqui secundum ius cõmune ita competit Canonicis ius eligendi & postulandi, vt si personam indignam postulent, tali facultate priuati existant, c. cum in cunctis 7. de elect. c. scriptum 40. eod. Ergo etiam priuilegium seu indulgentia speciali benignitate datum Canonicis, vt nõ obstante vitiosa ab ipsis facta postulatione aut electione (est enim vtriusq; eadem ratio, vt ex præc. c. constat) ad aliam electionem, postulationem, ue accedere possint, ita intelligi debet, vt si personam indignam postulent, vel, quod idem est, imò deterius, priorè personæ indigne postulationem renouet, denuò priuati existant. Obiicies: Qui priuilegio sibi concessio abutitur, is meretur quidem, vt eo per iudicis sententiam priuetur, sed non ipso facto, seu ipso iure priuatus censetur, vti colligitur ex regula, ad quam Innocent. III. Papa

Papa hic alludere videtur, & habetur in c. vbi 7. d. 74. *Privilegium meretur amittere, qui permissa sibi abutitur potestate*: Hanc enim amissionem siue priuationem per Iudicis sententiam fieri debere, ex communi ostendit Suarez lib. 8. de legibus cap. 36. Respondeo; Rectè ostendi, quòd non cuiusque privilegij abusus priuationem ipso facto inducat: sed speciale hoc est in privilegio seu indulgentia, per quam alicui, vel aliquibus facultas conceditur, aut amissa restituitur, cui propter abusum ex iure communi, & ipso facto priuatio annexa est.

NOTANDUM II. Si aliqui è Capitulo priuati sint, seu ad eligendum postulandumque inhabiles, tota electionis potestas in alijs, quamuis numero pauciores sint, residet. Ita habetur hic, & in c. bonæ 23. c. cum wintonienis n. 25. de elect. Idque adeò verum est, vt si vnus tantùm Capitularium adsit, alijs omnibus mortuis, priuatis, aut suspensis, is solus Prælatum eligere vel postulare possit, sicuti hic docet Gl. recepta ver. pauciores, Gl. in c. statutum 22. ver. Collegiatas de elect. in 6. argum. l. sicut 7. §. In decurionibus, ff. Quod cuiusque Vniuersitatis &c. vbi Legitè notant, cum Gl. ver. Nomen vniuersitatis; Tametsi iura Collegij per vnum acquiri non possint, tamen si vnus solus remanet, ius & nomen Collegij seu Vniuersitatis conseruatur in illo:

Duo hic animaduertenda sunt: Primum. Licet omnibus è Collegio mortuis præter vnum, iura Collegij in eo resideant, Collegium tamen seu corpus Collegij actu, & secundùm proprietatem non manet; sicuti & grex desinit, ait Gl. & sequitur Anton. hic n. 26. *si vnus tantùm animal mansit in grege*, l. si grege legato 22. ff. de legatis 1. Quòd si omnes sint mortui, ne vno quidem remanente, tum sanè iura collegialia seu corporalia, cuiusmodi sunt beneficiales tituli, actu esse desinunt: at verò iura & priuilegia realia siue localia inhærent censentur ecclesiæ materiali, seu loco; quare cum locus, ecclesia, Monasterium, cui iura inhærent, siue ad quod bona pertinent; domino ac possessore careant, inter bona vacantia numerari debent,

prout fusè explicauit in iusta defens. quæst. 1. præamb. fundam. 3, & in refutat. epilogi pag. 444. & in censura astris inextincti loco 1. & p. 2. cens. 7.

Alterum. Tametsi ius eligendi penes vnũ Capitularem residere possit, nõ potest tamen is seipsum eligere; tum quia ambitiosus, & eo ipso indignus censeretur, prout tradit Abb. hic n. 9. argum. c. per nostras 26. de iure patron. c. scripturis 9. causa 8. q. 1. l. planè 4. ff. Quod cuiusque Vniuersitatis &c. tum quia sicut inter dantem & accipientem, ita inter eligentem & electum distinctio esse debet: quia nemo oritur à seipso.

Obijcitur primò. Vnus non facit Collegium seu Capitulum; sed necesse est plures conuenire vt fratres, c. 1. de elect. Ergo vnus non potest exercere actus Collegij, videl. eligere, postulare. Resp. negando consequentiam, cum Gl. in l. Neratius 85. ff. de verb. signif. & Gl. supra cit. ver. pauciores in hoc c. Licet enim ad constituendum Collegium seu Capitulum necesse sit plures conuenire, tamen omnibus mortuis, aut priuatis, vis, potestas, & iura Collegialia in vno manent, donec alij accefferint: & ideo licet Collegiũ, siue Capitulum actu & secundùm proprietatem non sit, manet tamen virtute & habitu.

Obijcies secundò: Non est infrequens, vt innocentes puniantur propter nocentes, v.g. liberi ob graue delictum parentum, videl. hæresin, c. statutum 15. de hæret. in 6. aut læsæ maiestatis crimen, l. quisquis §. filij, C. ad L. Iuliam Maiestat. Et magis ad propositum est, quòd ob crimen atrox à maiore parte Communitatis commissum, alij quoque ex eadem Communitate, qui innocentes sunt, puniuntur amissione libertatis, imposito tributo, aut ciuitatis euersione; dummodò crimen commiserint collegialiter conuenientes, & decernentes iniquè agendum esse, prout tradit Gl. in cit. l. sicut, ver. non debetur, Bartol. in l. aut facta, §. vlt. n. 9. ff. de pœnis, Abb. super hoc c. n. 4. & docui lib. 2. Theol. moral. tract. 3. cap. 12. n. 1. §. Porro. Resp. ad hæc; Verum esse, quòd innocentes puniri, seu potius damnum pati interdum soleant

Dd 3 ex iuris

ex iuris constitutione, si sint veluti portio siue pars nocentium seu delinquentium, vti ostensum est: At verò quòd peculiariter atinet ad Communitatem delinquentem, annotanda est doctrina Bartoli in cit. loco. n. 7. Vel pœna, quæ à lege, aut homine decernitur, talis est, vt in Communitatem cadere possit, non autem in singulos è Communitate, v. g. ciuitatis euersio, Ordinis religiosi extinctio; vel talis pœna est, quæ etiam in singulos cadere potest, v. g. tributio impositio, suspensio. In priorè casu non est dubium, traditæ doctrinæ locum esse, quòd ob atrocissimum crimen à maiore parte Communitatis collegialiter commissum, talis pœna inferri possit, vt etiam per accidens pœna, seu potius damnum redundet in innocentes: In posteriore autem casu distinguendum, sitnè magna Communitas, quæ deliquit, ita vt innocentes à nocentibus difficilè discernantur, tum omnes imposito v. g. tributo puniri possunt: An verò non sit tam magna Communitas, quæ deliquit, vt in casu huius c. si Capitulares ad electionem Prælati conuenerunt, tunc pœnà eà priuationis, quæ non tantùm in Collegium cadit, sed etiam in singulos è Collegio, æquum non est eos affici, qui innocentes sunt, argum. l. i. ff. de magistrat. conueniendis

6 NOTANDVM III. circa verb. final. *Quod à te de mandato nostro factum.* Legatus Apostolicæ Sedis ex speciali commissione siue mandato, translationem Episcopi ad aliam Sedem instituere potest; Non item iure communi, tametsi legatus à latere sit, vti constat ex c. nisi 3. & c. seq. de offic. Legati.

CAPITVLVM III.

Bonæ.

PARAPHRASIS.

Cùm Guil, Archiepiscopus Rauennatis vitæ excessisset, Canonici in nouo substituendo Præfule non consenserunt: Nam alij S. Prædixi Presbyterum Cardinalem,

alij verò Imolens. Episcopus postularunt. Innocent. III. Papa auditis, quæ pro vtraque postulationum parte, seu de iure, seu de factò allegata fuerant, plura insuper allegari curauit. Considerauit autem Pontifex, quòd dicti Cardinalis præsentia & assistentia non solum Romanæ, sed etiam vniuersali ecclesiæ, consequenter ipsi ecclesiæ Rauennatensi vtilior esset, quamobrem vtilitatem communem particulari, & maiorem minori præferendam ratus, postulationi Cardinalis assensum præbere recusauit. Perpendens insuper, quòd Episcopus Imolensis à minore, quam tertia Canonicorum parte, postulatus fuerit, etiam eius postulationem receit; cùm Sedes Apostolica postulationem alio licuius in tam magnâ dissensione & contradictione recipere non solet: Quinimò tametsi aliquis in concordia, seu vnanimi consensu postuletur, postulatione tamen non ex iustitia debito, sed ex gratia admittere consueuerit. Quamobrem mandat Pontifex, vt ij, quibus suffragijus competit, denuò ad canonicam electionem, aut postulationem seu nominationem personæ idoneæ conueniant.

SUMMARIVM.

1. *Nomine Clericorum comprehenduntur etiam Cathedralis ecclesiæ Canonici; nisi sit materia pœnalis, vel odiosa.*
2. *Si à partibus, earumque aduocatis aliquid pro causæ suæ defensione omitatur, iudex supplere potest, & proferre ea, quæ iuris publici consuetudinis receptæ sunt; non item quæ ad factum spectant, nisi in quibusdam tantùm casibus.*
3. *Episcopatus & Cardinalatus incompatibiles sunt; nisi Summus Pontifex ex rationabili causâ dispenset.*
4. *Cardinalis presbyter, aut diaconus, non autem episcopus, eligi potest in Episcopum; quamuis vniuersim electio Cardinalis in Episcopum quodammodo postulatio sit, quia sine impetrato Summi*

mi Pontificis consensu electionem acceptare non potest.

5. Plura necessaria sunt, ut postulatio à Superiore admittenda sit, quam ut electio confirmanda.
6. Postulatio concors, vel à duabus Capitularium partibus facta, probabilis sine ulla iniuria postulantium & postulari rejci potest, nisi ob necessitatem vel utilitatem ecclesie facta esset, tunc enim ex debito officio à Superiore admittenda est.
7. Prælatum Papæ inferior facultate dispensandi super impedimento prædictis, postulationem concordem aut à duabus partibus Capituli factam admittere nolens, à Superiore cogi potest.

NOTANDVM I. Nomine Clericorum comprehenduntur etiam Cathedralis ecclesie Canonici. Ita colligitur ex inscriptione huius c. Sed excipi debet: Nisi materia pœnalis, vel odiosa sit, prout hic annotavit Abb. not. 1. argum. c. statutum 22. de elect. in 6. ubi dicitur, quod in materia pœnali nomine parochialis ecclesie non veniat ea parochialis, quæ simul etiam Collegiata est; quia propter specialem, eamque excellentiorem qualitatem, specialis sæpe nomine appellari solet. Sed pari ratione Canonici Cathedrales, & qui in ecclesiastica dignitate constituti sunt; item Religiosi, tametsi clerici sint, tamen propter specialem, eamque excellentem qualitatem, proprijs sæpe nominibus compellantur: Et ideo in statuto pœnali, quod, ut dicitur in cit. c. statutum, restringi potius convenit, quam laxari, generali Clericorum vocabulo non comprehenduntur; præterquam si ex verbis adiunctis, aut circumstantijs contrarium colligatur: vel si alioquin absurdum sequeretur: Quæ ratione dicitur in c. per exemptionem 9. de privileg. in 6. Si alicuius ecclesie clerici ab Ordinarij iurisdictione per privilegium eximantur, etiam Canonicos eius ecclesie exemptos censeri; licet alioquin privilegium exemptionis, quippe iuri episcopali, atq; canonicis statutis derogans,

strictam interpretationem mereatur. Ratio verò est, quia exemptio ea ad Canonicos quoq; se extendens ex subiecta materia clare colligitur: quia absurdum esset, clericos inferiores exemptos esse, non item maiores seu Canonicos.

NOTANDVM II. Quæ partes, earum. 2. ue Aduocati pro causæ suæ defensione in medium afferre omittunt, Iudex ex officio supplet, quatenus id necessarium esse videtur ad controuersie definitionem. Ita ex hoc c. colligit Gl. ver. curauimus allegare, & constat ex l. vn. C. Ut quæ defuncti aduocatis, iudex suppleat. Id verò intelligi debet, secundum Gl. ibi, Bartol. Baldum & alios, Iudicem quæ iuris sunt, aut consuetudinis receptæ, in medium proferre posse; non item ea, quæ ad factum spectant. Ratio est: quia Iudex in iudicio ea agere decet, quæ ad publicum eius officium pertinent, cuiusmodi v. g. sunt libellus seu positione actoris examinare, & si ineptus seu causæ non conueniens sit, rejcere, l. 1. ff. de offic. Assessorum: Item iuramentum de calumnia deferre, dilationem parti petenti concedere: sed & ad iura publica attendere, ut ea circa causam agitatum in medium proferantur: quia secundum ea sententiam proferre debet: Non autem Iudex partium contententium officium usurpare potest: aut supplere ea, quæ ad proprium ipsarum, ac priuatum commodum principaliter referuntur; cuiusmodi sunt petere, excipere, testes, aliasue probationes producere, uti docet Baldus in cit. l. vn. n. 9. Abbas hic n. 10.

Quibusdam verò casibus Iudex etiam ea, quæ ad actum spectant, in medium afferre & supplere potest, & plerumque debet. I. est, si quid iudici notum sit ex actis in publicum iudicium deductis, uti hic docet Baldus n. 3. Anton. n. 17. prout Gl. hic ver. curauimus allegare, argum. l. vlt. C. de appellat. Et not. hic primò, quod dixi, si in publicum iudicium deducantur: Ea enim tantum Iudici, tanquam publicæ personæ nota esse censentur, quæ ipso pro tribunali sedente producta sunt, non extra tribunal, l. dies 4. §. hoc autem iudicium, ubi id Baldus annotauit, ff. de da-

de damno infecto. Not. secundò, si pars litigans instrumentum aliquod in iudicium proferat, Iudicem ea quæ in instrumento continentur, allegare posse contra ipsum producentem: quia æquum haud esset, si actor vellet instrumento standum esse secundum vnam eius partem, non item secundum alteram, prout idem Baldus docet in cit. l. n. 5.

II. Casus: Si Iudex in medium proferat, quod notorium est, nullaque probatione indigens, argum. l. 1. vbi id notauit Gl. ver. in consilio, ff. Qui & aduersus quos &c. Specialiter verò Iudex exceptione repellit actorem, aduocatum, aut productum testem, qui notoriè inhabilis est, v.g. publicè excommunicatus, vti constat ex c. 1. in fine, de except. in 6. & c. exceptionem 12. eod. tit. in antiq. Ratio est: quia ad publici iudicij honestatem tuendam interest, vt personæ de iure inhabiles repellantur. Cæterum si inhabilitas respiciat duntaxat commodum partis, vt quia est familiaris aduersarij, Iudex nihil opponere debet, prout hic Abb. notat n. 8. casu 6. & videri possunt, quæ docui lib. 1. Theol. mor. tr. 5. p. 2. c. 2. effectu excomm. 8.

III. Casus: Si animæ periculum vertatur, vti notauit Anton. hic n. 21. dicens, frequenter id accidere in causis matrimonialibus; Aut si de publico bono agatur, v.g. in electione aut postulatione Prælati, ne indignus promoueatur, aut cum maioris boni detrimento, quam securam utilitatem, vti hic caperet, atque annotauit in c. 1. ver. excommunicatus sit, de except. in 6. Abb. hic n. 9. Vel si agatur causa pupillorum, vel personarum miserabilium, quas Iudex ex officio tueri debet, prout hic ait Anton. n. 20. Abbas cit. n. 9.

IV. Casus. Si quippiam in iudicium accessoriè veniat, seu per consequentiam, tum à Iudice proferri possunt, si iura ita exigant, v.g. vt fructus restituantur, qui post litem contestatam ex re aliena percepti sunt, l. ædiles 38. §. item sciendum, ff. de ædilit. edicto, & notauit Baldus in cit. l. dies, §. Hoc autem iudicium.

V. Casus, secundum Bartol. in cit. l. 1.

Vt quæ defunt Aduocatis, & in Auth. Qui semel, C. Quomodo aut quando Iudex &c. In quo casu Iudex contra contumaciter absentem ad definitiuam sententiam procedere potest, æquum est, vt pro eo etiam suppleat, quæ ad factum pertinent. Eamque doctrinam tanquam æquam & à pluribus receptam sequitur hic Abb. cit. n. 9. casu 7. & docet Anton. n. 26. tametsi displiceat Baldo in cit. l. 1. eò quòd in iure non satis fundata reperiatur.

NOTANDVM III. Episcopatus aut Cardinalatus incompatibiles sunt, nisi Summus Pontifex, ex rationabili causa dispense. Ita sumitur ex textu c. & annotauit Abb. hic not. 3. Nam Cardinalis assistere debet Rom. Pontifici, eumque consilij adiuuare: Et sic vtilior est ecclesiæ vniuersæ; quatenus Pontifex & Cardinales pro omnibus ecclesijs curam & sollicitudinem gerere debent, vti hic in textu significatur, iuncta Gl. veri generalj. Sin autem Cardinalis Pontifici Romæ assisat, non potest rectè præesse & inuigilare ecclesiæ Cathedrali, à quâ absens est, vti colligitur ex hoc ipso c. quando Pontifex Innoc. III. postulationi Cardinalis ad ecclesiam Rauennat. noluit assensum dare, quòd oporteret eum à Roman. ecclesia, vbi tamen plus prodesse potest, discedere, & ex Concil. Trident. sess. 23. cap. 1. de reform. & videri possunt, quæ dixi lib. 4. Theol. moral. tr. 2. cap. 6. q. 2. & Ioann. Azor p. 2. Instit. moral. lib. 7. cap. 4. q. 6. vbi rectè excipit eos episcopatus Vrbi vicinos, quos primi sex Cardinales Episcopi obtinent.

QUESTIO est; Num S. R. Ecclesiæ Cardinalis in episcopum eligi possit, an verò postulari debeat? Resp. cum Abbate antiquo, Hostiensi, & Ioann. Andr. in c. ecclesia 57. de elect. eligi posse; si sit Cardinalis Presbyter, aut Diaconus; secus si episcopus. Idque satis constat ex eod. c. ecclesia, tametsi ibi Anton. de Butrio n. 16. & Imola n. 4. contrarium dicant, eligi non posse, sed postulari debere, vti colligi videtur ex hoc c. Dicendum verò, quòd electio Cardinalis in Episcopum quodammodo postulatio sit: quia electionem acceptare non potest, nisi Pon-

Pontificis impetrato consensu: Quæ eadem ratione Abbas in Episcopum eligi potest, sed trahere ei concessum non est, deserto Monasterio suo, absque Papæ aut Legati à latere licentia, c. si Abbatem 36. de elect. in 6. Cui doctrinæ consentit Innoc. in c. 1. n. 3. hoc tit. ubi ait: Quotiescunque nominatus in Episcopum, acceptare sine dispensatione non potest, postulatio censeri debet: Sin autem acceptare potest absque dispensatione, censetur electio; non obstante, quod opus sit licentia Prælati, cuius ecclesiæ obstrictus est, v. g. Monachus: Talis postulari quidem debet, at non postulatione solemnî, sed ad id solum instituta, vt transeundi licentia impetretur, prout explicauit in cit. tract. 2. cap. 19. n. 9. Ita verò etiam se res habet in Cardinali non Episcopo: Nulla enim lex canonica prohibet, quò minus Cardinalis ad episcopatum assumi possit: sed solum prohibetur, vt Cardinalis ecclesiæ Romanam, cui astrictus est, absque Rom. Pontificis licentia non deferat. Exinde tamen sequitur, quòd hic etiam Panormit. n. 6. annotauit, per assumptionem Cardinalis ad episcopatum vacaturum Cardinalatum, iuxta c. de multa 28. de prob. Sed id obseruari non solet; propterea quòd Cardinalatus maior censeatur esse dignitas, quàm episcopatus, & Archiepiscopatus: non decet autem aliquem à maiore ad minorem dignitatem abire, ac veluti descendere, argum. c. 1. de translat. Episcopi, & c. seq. hoc tit. ubi id dicam not. penult.

NOTANDUM IV. Plura necessaria sunt, vt postulatio à Superiore admittenda sit, quàm vt electio confirmanda. Quæ in re ita distinguendum: Vel postulatio concurret cum alterius electione in discordia, vel non concurret. Si hoc secundum, satis est, quòd postulatio personæ idoneæ facta sit à maiore parte Capituli, vt eam superior ex gratia speciali admittere possit, vt constat ex c. postulationem 5. hoc tit. Nam ordinariè ad gesta Capituli seu Collegij plus non requiritur, quàm vt maior pars consentiat, prout hic Abb. annotauit n. 3. Petr. Greg. Tholos. tract. de elect. c. 2. n. 11. & habetur in cap. 1. de his quæ fiunt à maiore parte Capituli, & l. quod

maior 19. ff. Ad Municipalem, ubi dicitur: quòd maior pars Curie fecerit, pro ea habetur, ac si omnes egerint. Sin primum, requiritur, vt duæ partes Capituli in postulatum consenserint, & persona idonea sit: hoc in casu postulatio præfertur electioni, c. scriptum 40. de elect. Quia duæ partes Capituli totum Capitulum representant, c. cum nobis 19. de elect. secundum integr. lect. Sin autem in postulationem duæ partes non consenserunt, plerumque præfertur electio, dummodo ea facta fuerit à maiore parte, quàm sit tertia, cit. c. scriptum & tradit Hostiens. tit. de postul. Prælat. §. Vtrum ius, n. 13. Abb. in cit. c. scriptum n. 14. Syl. ver. postulatio q. 7. Cum enim postulantes sciant, postulationem eam à Superiore admittendam non esse, nisi ex gratia speciali, atque nihilominus eam cum electione à reliquis facta præferent, eo ipso consentire censentur, vt vel postulatio ipsorum admittatur, vel aliorum electio: quam obrem positum erit in arbitrio confirmatoris, vt, consideratis circumstantiis & qualitatibus personarum, vel postulationem admittat, vel electionem confirmet, vel utramque reiiciat; idèoque nec electio in hoc ius aliquod antè acquiritur, quàm confirmatoris assensus accesserit.

Sed QUESTIO est; Si quispiam, ad prælaturam idoneus à duabus Capitularium partibus postularus fuerit, vtrum postulantibus, vel ipsi postulato ius aliquod acquiratur, ita vt Superior postulationem admittere debeat? Affirmat Ioan. Andr. in c. cum Monasterium n. 7. de elect. Sed contrarium est probabilius, prout colligitur ex cap. isto §. attendentes, ubi Gl. ver. attendentes, Hostiens. in summa, hoc tit. §. Vtrum ius: Propriè loquendo nullum ius postulantibus, aut postulato competere; idèoque Superiorem iniuriam non facere postulationem reiiciendo, vt apertè colligitur ex hoc c. prope finem, non tam ex iniuria, quàm ex gratia; Attamen ex debito officij Superiorem obligari ad postulationem eam admittendam, quæ concorditer, aut à duabus partibus ob necessitatem, aut utilitatem ecclesiæ, facta est, prout traditur in Gl. hic ver. gratia, Hostiens. & Greg.

Ee

& Greg.

& Greg. Tholosano locis citatis. Probatur, & explicatur: Omnis dispensatio Superioris super impedimento, aut defectu ex gratia procedit, non ex iustitiæ debito: siquidem hoc ipso, quod defectus subest, non competit ius exigendi debitum. Atqui in postulato semper est impedimentum seu defectus in ordine ad assequendam prælaturam, in quo Superior dispensare debet: Ergo postulatio Prælati semper ex gratia, & non ex iustitiæ debito admittitur; consequenter iniuria non inferitur postulanti & postulato, si postulatio reiiciatur.

Veruntamen sicuti aliæ dispensationes v. g. circa vota, matrimonij impedimenta, irregularitates, &c. quodammodo debite sunt, si causa vrgens, præsertim publicæ necessitatis aut utilitatis, subfit, ita ut Prælati eo officio dispensare teneatur, sic etiam se res habet in postulatione. Quare quod Gl. ait in c. cupientes 16. in fine, ver. gratia, de elect. iniuriam inferri, si postulatio à duabus partibus facta non admittatur, improprie dictum est. Cum enim gratia non sit ex debito iustitiæ, eius derogatio non potest esse proprie iniuria.

- 7 Corollarium. Si Prælati Papæ inferior, facultate dispensandi super impedimento præditus, postulationem concordem, aut à duabus Capituli partibus ex iusta causa factam admittere nolit, à Superiore cogi potest, ut bene hic Gl. docet ver. gratia, argum. c. nullus 17. de iure patr. Ideoque postulantes, si eiusmodi ipsorum postulatio reiiciatur, Superioris Prælati officium implorare possunt, secundum doctrinam Gl. receptam hic ver. gratia, quod *remedium implorationis officij conceditur, cum proprie dicta actio desit*, uti constat ex c. 2. de officio Iudicis.

CAPITVLVM IV.

Bonæ.

PARAPHRASIS.

Cum Guilielmus Strigoniensis Archiepiscopus vitæ excessisset, Canonici eius ecclesiæ

vnanimiter postularunt Episcopum Colocensem: Sed suffraganei Episcopi huic postulationi se opposuerunt, eo quod ipsis contemptis, quibus vnâ cum Capitularibus ius electionis competere, postulatio attentata esset. Contrâ Nuncij à Capitulo ad Pontificem destinati proposuerunt, sepius ab Episcopis illis assensum de nouo Præsule substituendo requisitum fuisse, absque responso: Cum itaque hæc Nuncij dicerent, & aduersarij alia quoque obijcerent, Innocent. III. Papa tale responsum dedit; Ut si Capitulum postulationem prosequi velit, aduersariis in contradictione persistentibus, ad Apostolicam Sedem Procuratores idoneos mittat: Sin auté illi à contradictione cessent, nihilominus Capitulum mittat procuratores, à quibus Pontifex informari queat. Postea verò aliqui Canonici à postulatione, quam Pontifici præsentarant, temere resiliens, Episcopum Quinqueecclesiensem postularunt: Sed Papa postulationem hanc, quippe in discordia factam & contra formam mandati sui reiecit: mandans denuò Capitulo Strigoniensi, ut ad electionem canonicam, vel postulationem concordem deueniant; alioquin ipsam Papam prouisurum esse ecclesiæ illi Pastorem: Verùm Canonici antequam hoc alterum mandatum accepissent, adhærentes priori mandato, in concordiam venerunt cum suffraganeis Episcopis, excepto Quinqueecclesiensi: Cum autem mandatum illud posterius aduenisset, magis discordes facti sunt: Nam qui primò Colocensem Archiepiscopum postularunt, adiunctis sibi quibusdam, eandem postulationem renouarunt. Alij verò, qui Quinqueeccles. Episcopum postularant, conuenientes in vnum ceteros Canonicos ad Capitulum vocarunt, ut postulatione concors vel electio canonica, iuxta Pontificium mandatum, fieret: Cum autem illi venire recusarent, ipsi qui vocarunt, existimantes penes se solos eligendi potestatem tunc existere, quod alij ius suum prosequi negligerent, dictum Quinqueeccles.

ecclē. Episcopum denuo postularunt. Ad id verò responderet Innoc. Papa, horum ab aliis dissidentium postulationem æstimandam non esse: quandoquidem ipsi antea Archiepiscopum Colocensem cum aliis postulauerint, & Papa eam postulationem admittendam censuerit. Etenim postquam postulatio postulantium subscriptione munita Pontifici oblata fuit, recederet illi haud possunt; cum alioquin illud iudicium immutare concessum esset. Consideravit quidem Pontifex, quòd non tantum eam Episcopi postulationem, sed etiam alteram Archiepiscopi improbare posset, & ipsemet Ecclesiæ Pastorem prouidere; quia ita in posteriore mandato continebatur, vt ad nouam canonicam electionem, vel concordem postulationem accederetur; alioquin Papam prouisurum: Illi autem eo accepto mandato, canonica electione non facta, in postulando magis etiam, quàm prius, discordes fuerunt: Veruntamen quia plenam de personis in regno Vngariæ notitiam non habebat, alienigenam verò ipsis præficere consultum non arbitrabatur, postulationi ipsorum acquiescendum esse iudicauit. Tametsi verò ex vna parte honestius esset, si suffraganeus ad Metropolim, quàm vt Archiepiscopus promoueretur, ex altera tamen parte consultius videbatur partem potiorem postulantium sequi; adeòq; Archiepiscopum Colocensem (quippe in quem omnes, quorum suffragia requirebantur, licet diuersis temporibus, consenserant) ecclesia Colocensi liberatum, ad Metropolim Strigoniensem transferre; quod vigore præsentium literarum facit, atque promittit, pallium Archiepiscopale pro eius Metropolitanæ ecclesiæ viù se postea transmisiurum.

SUMMARIUM.

1. Qui per diurnæ consuetudinis præscriptionem acquisiuit ius eligendi Prælatum, censetur etiam acquisiuisse ius postulandi.

2. *Vi quis præscribat ius eligendi, & consequenter postulandi, requiritur, & sufficit tempus ordinarium, videl. 40. annorum, si ius electionis contra Capitulum præscribatur.*
3. *Si existens in possessione iuris eligendi & postulandi non vocetur, agere potest ad postulationem, qua ipso contempto peracta est, rescindendam.*
4. *Si omnes Capitulares, aut Collegiati ad Capitulum vel Concilium legitime vocati sint, & aliqui accedere negligant, qui præsentibus sunt, statuere sine ipsis præsentibus, ita vt acta valeant, modo pars maior præsentium consentiat.*
5. *Contraria est doctrina Legistarum, que hic conciliatur.*
6. *Si vel vnus contemptus fuit, is contemptum prosequi potest, & petere electionis rescissionem.*
7. *Si postulatio Superiori nondum præsentata sit, possunt postulantes recedere, aut etiam nuncium ad Superiorem destinatum reuocare.*
8. *Promouens aliquem ad Prælaturam, debet plenam notitiam habere, quòd idoneus sit.*
9. *Decens est, vt aliquis ex eiusdem ecclesiæ corpore ad Prælaturam assumatur, si idoneus adsit.*
10. *Sicut etiam, vt quis à minori dignitate ad maiorem transcat, & promoueatur.*
11. *Si Archiepiscopus ad aliam ecclesiam Metropolitanam auctoritate Pape transferatur, aliud nouum pallium petere debet.*
12. *Antiquum pallium secum defert, non vt eo utatur, sed vt cum eo & nouo sepeliatur.*

NOTANDVM I. Circa ea verba: *Asserentes, quòd eis contemptis, &c.* Qui per diurnæ consuetudinis præscriptionem acquisiuit ius eligendi Prælatum, censetur etiam acquisiuisse ius postulandi. Ita ex textu isto colligit Abb. hic n. 4. Tametsi enim præscriptio, quippe stricti iuris, non extendatur de casu in casum, argum. c. cum olim

18. vbi idem Abb. Panorm. num. vlt. de præscript. cum nō plus aliquis præferbat, quā possideat, fallit tamen ea doctrina in ijs, quæ necessariō connexa sunt, tanquam tendentia ad vnum finem; cuiusmodi sunt electio & postulatio; ad eō vt cuiusque ius eligendi competat, eidem etiam postulatio concessa sit. Quamobrem si aliquis, qui è corpore ecclesie seu Capitulo non est, ad eligēdum Prælatum admittatur, non tanquam ex gratia, sed tanquam ei ius competat, v. g. ratione dignitatis suæ, poterit is temporis diuturnitate, cum bona fide, non tantū acquirere ius eligendi, sed etiam postulandi, prout Abb. hic annotauit cit. n. 4. argum. c. cum in tua 30. de decimis: Nam etsi in possessione postulationis non fuerit directè, & secundū se; eō quod occasio se non obtulerit postulandi; fuit tamen per accidens, & ex consequente: quia ius eligendi ordinariē secum trahit ius postulandi.

2. **QVÆRITIS.** Quanto tempore opus sit, vt ius eligendi, & consequenter postulandi aliquis præscribat, cui id secundū ius non cōpetit? Respondēo ex ijs, quæ docui lib. 3. Th. mor. tr. 1. cap. 9. n. 5. & 6. & quæ Abb. hic tradit n. 20. Requirit, & sufficere tempus ordinarium, vid. 40. annos, si ius electionis contra Capitulum præscribatur, prout etiam Gl. docuit in cap. 3. ver. in trium, de causa possess. & propriet. Idque inde ostenditur, quia huius iuris possessio nō acquiritur, nisi cum scientia & patientia Capitularium: Positā autem scientiā & patientiā, adest præscribendi titulus; consequenter præscriptio, tametsi ius repugnet, aut præsumptio sit contra præscribentem; quia vid. is è corpore ecclesie non est (dummodo, vt ponimus, bona fides non desit) 40. annis perficitur, vt constat ex cap. 1. de præscript. in 6. Tametsi fortasse qui præscribit vni tantū electioni, tanquam ius habens, interfuerit, quia electus Prælatu 40. annis ecclesiam rexit, prout Gl. paulō antè citata notauit.

Adde, quod ius eligendi, consequenter postulandi, citius acquiri possit per tacitum consensum Capitularium, si extraneum absque vlla protestatione, sponte admittant, iux-

ta iuris reg. 43. in 6. *Qui tacet, consentire videtur*, quod verum est in caso, si consentire nolens, contradicere deberet, argum. cap. 2. de confessis in 6. Dummodo Capitulares errore non ducantur, existimantes extraneo illi ius competere, cum non competat: Error enim tollit consensum; sed non præscriptionis remedium.

NOTANDVM II. Si quispiam existens in possessione iuris eligendi, & postulandi, non vocetur, agere potest ad postulationem, quæ ipso contempto peracta est, rescindendam. Ita hic in textu, iun. Gl. ver. eis contemptis; & idem de electione quæ mero iure valida est, rescindenda, propter contemptum, habetur in cap. bonæ 36. de electi. Quia, vt supra dixi, electio & postulatio iure æquiparantur quoad ius suffragandi: & ideo quod statuitur de vno, statutum etiam censetur de altero.

NOTANDVM III. Si omnes Capitulares, aut Collegiati ad Capitulum vel Concilium legitime vocati sint, & aliqui accedere negligant, qui præsentibus sunt, statuere sine ijs possunt, ita vt acta valeant, etsi non maior pars Capituli seu Collegij præsens sit dummodo pars maior præsentium consentiat. Ita colligitur ex textu huius cap. ibi, *Intelligentes, penes se tantū remansisse facultatem liberam eligendi*: Idque docet Gl. in Clem. quod circa, de elect. ver. quæ in facto, Innocent. in cap. 1. de maior. & obed. Ioan. Andr. in c. in causis num. 12. de electi. Abb. in cap. cum omnes num. 13. de Constit. Tametsi contrarium doceant Legistæ, vt videre licet apud Bartol. in l. omnes populi quæst. 2. de iust. de iure, Iason. in l. iurifigentium §. Hodie tamen, num. 7. ff. de pactis, vbi aiunt, opus esse, vt duæ totius vniuersitatis seu Collegij partes præsentibus sint, & quod maior pars præsentium statuerit, illud ratum esse oportere; dummodo omnes vocati, & nemo contemptus sit: Quia duæ partes ordinis totius Curie vicem suppleant, ait Gl. in l. nulli ff. Quod cuiusque vniuersitatis &c. idemque colligitur ex l. nominationum 46. ff. de decurionibus lib. 10. vbi id ipsum Bartol. & alij obseruant.

5 Sed conciliatio fieri debet ex doctrina Innoc. in c. cum nobis n. 6. de elect. Abb. in c. cum inter n. 5. & c. in causis n. 9. eod. tit. c. 1. n. 5. de maior. & obed. Vel loquimur de iure conuocandi Capitulum seu Collegium; Vel loquimur, posita legitimâ vocatione, de iure eligendi, aut decernendi. Si primum; vel aliquis est constitutus, qui cum auctoritate vocare possit Capitulares, aut Senatores: tum eo legitimè vocante, qui præsentibus sunt, secundum maioris & sanioris partis suffragia, eligere aut decernere possunt: Nisi alia sit loci consuetudo, vel nisi negotium arduum sit, ad quod expediendum necesse videatur plures expectari; præsertim si ius ipsum longius tempus concedat, v. g. trimestre pro electione faciendi post mortem Prælati, c. ne pro defectu 42. de elect. Vel nemo ad hoc constitutus est, tum necessarium esse videretur, ut duæ partes Capitularium vel Collegiatotum conueniant ad eligendum, vel decernendum: ita ut quod maior præsentium pars statuerit, id ratum sit (saluo iure rescindendi, si qui contempti fuerint) propterea quod potentia Capitularis, seu Conciliaris veluti tota in duabus partibus resideat, ut colligitur ex cit. c. cum nobis 19. de elect. & tradit ibi Abb. n. 9. Vbi eadem ratione ait, ut Capitulum coarctando terminum temporis trimestris alios vocet ad electionem, necesse esse, ut duæ partes Capitularium consentiant; Nisi peculiaris aliqua necessitas urgeat, vel periculum in mora sit: tum defendi potest doctrina Gl. in cit. c. cum nobis, ver. reuocare, si maior & sanior pars procedere velit ad electionem, quod id facere possit, præfixo termino, siue die conueniendi etiam ante trimestre tempus elapsum.

Sin autem de posteriore sermo sit, videlicet de iure eligendi, aut decernendi, posteaquâ Capitulum conuocatum est; siue à Superiore, siue à Decano, aut Seniore iuxta ecclesiæ consuetudinem ad id constituto, siue à duabus partibus Capituli, aut Collegij, iuxta ea, quæ paulò antè dixi; Tunc, si aliqui non adsint, quia venire nolunt, aut non possunt, nec Procuratorem loco sui constituant, veluti

non censentur in numero Capitularium, aut Collegiatorum pro eo actu peragendo; alijque, quamuis pauciores sine illis procedere possunt, ut dixi supra in not. isto 3. argum. huius c. & tradit Abb. in c. quia propter n. 4. & 12. de elect. Franc. de Pauinis in tract. de potest. Capituli prælud. 54. n. 12. Sin autem plures adesse possint, ac velint, non valebit, quod agitur, si pauciores, quam duæ partes ad eligendum, aut decernendum conuenierint; At verò præsentibus duabus partibus, quod à maiore & saniore parte gestum, vel statutum est, validum censeri debet, ut supra cit. Doctores tradunt cum Glossa in cit. l. nulli ff. Quod cuiusque Vniuersitatis, argum. l. quod maior 19. ff. Ad Municipalem; Quod maior pars præsentis Capituli, vel Collegij decreuerit, pro eo habendum esse, ac si omnes decreuissent; dummodo duæ partes adsint, ut videlicet vis Capitularis ad eligendum, aut decernendum non desit.

Loquor autem hic duntaxat de valore actus, v. g. electionis: Interim fateri oportet, si vel vnus contemptus fuerit, seu non vocatus, qui vocari potuisset, ac debuisset, quod contemptum profequi possit, siue petere, ut electio rescindatur, ut supra dictum in 2. not. & dicitur infra in c. quod sicut, 28. de elect.

NOTANDUM IV. Postquam postulatio Superiori præsentata fuit, postulantes recedere seu variare non possunt; sed illius iudicium expectare debent; Ita hic in textu §. Nec obstabat: Vbi etiam ratio adiungitur; quia si possent recedere postulantes, nobis frequenter illuderent, & iudicium nostrum ab eorum pendere arbitrio videretur.

Sed QVÆSTIO est, Si postulatio Superiori nondum præsentata sit, an postulantes recedere possint; aut etiam nuncium ad Superiorem destinatum reuocare? Negat Gl. in c. seq. ver. nullum. & c. vlt. ver. permissio: hoc tit. post publicatum scrutinium à postulatione resilire concessum esse, argum. c. publicato 58. de elect. Sed affirmatiua pars quæst. colligitur ex cit. §. Nec obstabat,

Et 3. stabat,

7 stabat, per sensum contrarium, & docuit Hostiens. in summ. huius tit. n. 12. Ioann. Andr. in hoc c. n. 8. Abb. n. 11. Imola & Abb. in cit. c. publicato, Syl. ver. postulatio q. 8. & dixi etiam in Theol. mor. lib. 4. tr. 2. cap. 12. n. 10. Neque obstat cit. c. publicato scrutinio, ubi id traditur de electione: Est enim discrimen, quod actus electionis procedat secundum ius commune, ex debito officij: consequenter, si legitime suffragia data & publicata sunt, resilire deinde non licet, ut dicitur in c. 3. de elect. & cit. c. publicato: At verò actus postulandi tendat ad gratiam & dispensationem impetrandam, contra iuris communis tenorem: nemo autem gratiam aut dispensationem petere cogitur; & reditus ad iuris communis formam favorabilis, & plerumque permissus est.

8 **NOTANDVM V.** Qui aliquem ad Prælaturam promouet, debet plenam notitiam habere, quod idoneus sit; cum alioquin graue detrimentum ecclesiæ inferri possit. Ita sumitur ex hoc c. §. Quia verò non plenā. Eapropter etiam Roman. Pontifex testimonia recipere solet de moribus & scientia, qui in Curia promouentur; præsertim ad episcopatus. Videri potest Bulla Gregor. XIV. Pontificis, cuius initium *Onus Apostolica.*

9 **NOTANDVM VI.** Decens & conueniens est, ut aliquis ex eiusdem ecclesiæ corpore ad Prælaturam assumatur, si idoneus adsit. Ita colligitur ex hoc c. ibi, *Nec volumus præficere alicuium*, ubi id notat Gl. & ex c. nullus inuitis, 13. d. 61. ex quo textu colligitur, esse veluti indicium, in ecclesia seu corpore Collegij idoneum non esse, si alienus seu extraneus promoueat. Veruntamen cum id principaliter in fauorem Capitularium cedat, ipsi huic iuri ac fauori renunciare possunt, & ex alia ecclesia personam idoneam eligere, aut postulare; & quidem laudabiliter, si id ecclesiæ suæ utile videatur. Quæ de re in c. cum nolis 19. & c. cum inter 21. de elect.

10 **NOTANDVM VII.** Decens est, ut aliquis à minore dignitate ad maiorem transeat, seu promoueat, v. g. Episcopus ad ecclesiam metropolitanam. Ita sumitur ex hoc

c. iun. Gl. recepta ver. honestius, l. ut gradatim 11. ff. de munerib. & honoribus, & c. legimus 24. in fine, d. 93. Ob causam verò necessitatis, aut utilitatis, concedi potest transitus ad dignitatem parem, ut hic apparet, & colligitur ex c. vlt. de transl. Episc.

NOTANDVM VLT. Si Archiepiscopus ad aliam ecclesiam Metropolitanam, auctoritate Papæ transferatur, aliud nouum pallium petere debet. Ita sumitur ex textu c. in fine, & notat ibi Gl. recepta ver. pallium, rationem dans, quia *pallium datur personæ, sed contemplatione loci.* Ex quo sequitur, quod vterque tam translatus, quam successor in ecclesia metropol. ex qua transferitur, nouum pallium petere debet: Nam pallium, cum personæ datum sit, non transit ad successorem: Et cum personæ datum sit cum ordine ad ecclesias certæ provincie, aut diocesis, ideo Archiepiscopo ad aliam ecclesiam Metropolitanam translato vlti esse non potest, uti ex hoc c. constat. Interea rectè monent Innoc. in c. 2. ibid. Ioann. Andr. & Abb. n. 7. quod Archiepiscopus translatus pallium suum deferat; non vt eo vtatur, sed vt cum eo sepeliatur. Quare colligit hinc Innoc. cit. loco, talem Archiepiscopum cum vtroque; pallio sepeliendum esse; ita tamen, ut posterius acceptum alteri suppositum sit: vel secundum quosdam (quod & conuenientius esse videtur) vno tantum induatur, quod posterius accipit; alterum vero subiiciatur corpori, aut capiti eius.

CAPITVLVM V. Postulationem.

PARAPHRASIS.

Cum Capitulum Strigoniense, ut vidimus in præced. cap. Colocensem Archiepisc. vniuersim postulasset, sed aliqui se apponerent, contemptum allegantes; scripsit Innoc. III. Licet per postulationem huiusmodi nullum ius sit alicui acquisitum, ideòque eam sine vllius præiudicio reijcere possit; tamen ex speciali gratia

ita visum sibi fuisse prouidere, vt vtraq; pars Capitularium discordantium conspectui Apostolico per procuratores idoneos, ad omnia sufficienter instructos, se præsenteret; eaque præsente, quod iustum fuerit, Papa decernat.

SUMMARIUM.

1. *Per postulationem, etiam vnanimiter factam, nec postulantibus, nec postulato vllum ius aut propriè dicta actio acquiritur.*

NOTANDVM Vn. Per postulationem, nametsi vnanimiter facta sit, nec postulantibus nec postulato vllum ius, aut propriè dicta actio acquiritur: Ideòque postulatio absque cuiusquam iniuria seu præiudicio repellì potest. Ita sumitur ex textu e. Nam, vt apparet in princ. cap. præced. Capitulares vnanimiter Archiepiscopum Colocensem postularunt, quibusdam alijs, quòd ad electionem vocandos se fuisse dicerent, contradicentibus: Quare si vera esset doctrina, quam Abb. hic tradit n. 2. Postulatione concorditer facta, aut saltem à duabus partibus Capituli, iniuriam irrogari postulantibus, nisi postulatio admittatur; consequens foret, Papam exigente iustitià debuisse de controuersia ista cognoscere; cuius tamen contrarium dicitur in textu; quòd sine vllius præiudicio postulationem repellere posset; attamen ex gratia speciali velle se, vt partes veniant &c. Probatum autem consequens ex eo; quia licet Episcopus Quinque eccl. & alij, qui è Capitulo nõ erant, ius electionis sibi competere assererent, & ideo, quia non vocati, postulationi contradicerent; tamen Capitulares hanc eorum prætensionem negarunt, postulationemque suam vnanimiter & legitime factam dicebant: Itaque si postulatio vnanimiter facta sine iniuria reiici non posset, exigere iustè potuissent à Pontifice, vt eam, præmissa causæ cognitione, admitteret.

Dicit aliquis: Cur ergo Pontifex ait, quòd de speciali gratia Capitularibus consulendum

duxerit. Respondeo, Pontificem in casu illo duas causas habuisse, cur postulationem non immeritò reijcere potuisset. Prima est: quia aliqui se opponebant, & contemptum suum allegabant: qua de re prius cognosci debuit, & controuersia terminari (si illi in contradictione persisterent) atque interea Pastoris prouisio Metropolitanæ ecclesiæ differri: Altera, quia Pontifex non facilè annuit postulationi eiusmodi, vt Archiepiscopus suâ ecclesiâ relictâ ad aliam metropolitanam ecclesiam transeat: quia honestius est, vt transitus fiat ad maiorem dignitatem, quàm ad æqualem, vt dixit idem Innoc. in c. præced. in fine, & iterum in c. vlt. de transl. Episcopi.

CAPITVLVM VLT.

Etsi vnanimiter.

PARAPHRASIS.

Canonici Calaritani in Archiepiscopum ecclesiæ suæ vnanimiter elegerant Episcopum Sutrinensem. Eam verò electionem, tanquam contra sacros canones attentatam, Honorius III. irritauit, seu potius irritam esse declarauit: propterea quòd Episcopus eligi non possit, sed postulari: quippe cum ecclesiæ suæ alligatus, non prius episcopatum alium acceptare possit, quàm per Apostolicæ Sedis auctoritatem à priore episcopatu liberatus sit.

SUMMARIUM.

1. *Episcopus ad alium Episcopatum vel Archiepiscopatum postulari potest, sed non eligit.*
2. *Quod tamen intelligendum de Episcopo confirmato. Electus enim ante confirmationem electioni renunciare potest, & consequenter ad aliam ecclesiam eligi.*

NOTANDVM I. Episcopus ad alium episcopatum aut archiepiscopatum postulari quidem potest, sed non eligi: Quare si po-

si postulandus eligatur, irrita cenferi debet electio. Ita hinc: Idemque colligitur ex c. vn. hoc tit. in 6. vbi vniuersim sermo est de nõ eligendo eo, qui postulari debet.

Corollarium. Si Canonici aliquem, qui de iure inhabilis est, seu dispensatione indiget, ad episcopatum, aliamue Prælaturam promoueri cupiant, nõ debent in suffragijs, aut in libello Pontifici transmissio dicere, *Eligimus, aut elegimus*; sed *postulamus*.

NOTANDVM II. Episcopus veluti spiritali matrimonio copulatus est ecclesiæ suæ, prout etiam habetur in c. sicut vir 41. causa 7. q. 1. & c. 2. de transl. episcopi. In cuius signum anulum gerit, qui vinculum coniugij significare solet, vti colligitur ex cap. vlt. iun. Gl. ver. annulos, de vita & honest. cleric. Quamobrem sicuti qui matrimonio carnali copulatus est, alteri puellæ spondere non potest, ita nec Episcopus ad aliam ecclesiam transire: consequenter, tanquam inhabilis, eligi non potest, postulari tamen, vt per legitimam Roman. Pontificis auctoritatem à vinculo ecclesiæ suæ liberetur, translatioque concedatur.

Verum secundum huius temporis consuetudinem, vnà cum postulatione, alia dispensatio impetrari interdum solet, vt videlicet plures Cathedralis ecclesias habere liceat, & in digniore seu ampliore residere.

2. Sermo autem est de Episcopo confirmato: At verò electus, tamen si electionem acceptauerit, ideòque veluti inchoatum matrimonium spirituale inter ipsum sit & ecclesiam, iuxta c. cum inter 21. de elect. & tradit. Gl. in cap. vn. ver. vera electio hoc tit. in 6. attamen electioni suæ, priusquam Roman. Pontificis confirmatio accessit, renunciare, & consequenter ad aliam ecclesiam eligi potest, iuxta cap. si electio 26. de elect. in 6.

Simili ratione qui episcopatu legitime renunciauit, eligi potest, cum vinculum prioris ecclesiæ solutum sit: vti Abb. hic notauit num. 7. & tradunt DD. in c. post translationem 11. de renunc.

Perpetuò.

PARAPHRASIS.

Bonifacius VIII. prohibet, ne eligentes aut postulantes Prælatum, talibus verborum formis, quas perniciofa curiositas adinuenit, vtantur: *Eligo postulando*, vel *Postulo eligendo*: Item. *Eligo postulandum*, *Postulo eligendum*. Cum enim electio & postulatio disparata, & quodammodo aduersantia sint, sequitur, nec veram electionem ijs verbis significari. Sed & hæc verborum forma reijcitur, *Eligo in postulandum*, aut, *Postulo in eligendum*, cum rem imperfectam significant. Quod si vna ex talibus formis, electio vel postulatio facta fuerit, ipso iure irrita erit. Idemque constitutum esse vult de hac forma: *Eligo & postulo prout melius de iure valere potest*, quia incertitudinem continet. Excipitur tamen si probabile dubium existat, num quispiam eligendus sit, necne: tum enim dicta formæ vti poterunt Electores, ita tamen, vt qui electus vel postulatus est, viam electionis vel postulationis (ne in incerto vagetur) tempore consensus (quem intra mensis post factam sibi præsentationem præbere debet c. quàm sit 6. de elect. in 6.) determinare teneatur, eaque determinatâ, ad alteram viam prosequendam conferre se non possit.

SUMMARIUM.

1. Electio & postulatio quodammodo sibi opponuntur. in quo?
2. Lex irritans aliquem actum, non irritatur ad præterita, si irritatio primitus per legem introducat.
3. Si existente dubio probabili, num aliquis eligendus, an postulandus sit. Electores eligant & postulent, prout melius de iure valere potest, electus determinare debet, num viam electionis aut postulationis

postulationis præsequi velit, & facta electione, consilium mutare non potest.

4. Non vitatur presentatio, si paronius dicat. *Eligo Titium clericum presentandum.*

5. Tutius est, ut forma scrutini, & alia requisita ad electionem canonicam, seruentur etiam in postulatione; necessarium tamen esse non videtur.

NOTANDVM I. Electio & postulatio inter se aduersantia, & quodammodo opposita sunt. Ita hic, & in c. vlt. eod. tit. in antiquis, iun. Gl. fin. vbi habetur, quod eligendus postulari non debet; nec postulandus eligi. Constat autem oppositio potissimum in eo, quod eligentes profitentur nullum defectum esse in electo, & ideo per electionem, procedente consensu eius, ius ipsi tribuendum. At verò postulantes profitentur defectum in postulato; atque ideo non posse eum consentum absolutum, siue non relatum in Superioris dispensationem, præbere, c. innotuit 20. hoc tit. & videri potest Abb. in cit. c. vlt. n. 11. Quæ simili ratione, qui impediti sunt matrimonium contrahere v. g. consanguinei in tertio gradu, licet sponsalia absolutè contrahere non possint, tamen sub conditione Pæpulis dispensationis, consentire, & spondere non prohibentur, prout docui lib. 5. mor. Th. tract. 10. p. 2. c. 7. n. 4.

2. NOTANDVM II. Lex irritans aliquem actum non trahitur ad præterita: si irritatio primitus per legem introducat. Hæc doctrina constat ex c. vlt. de Constit. & videri potest Suarez lib. 3. de legibus, c. 14. n. 11. vbi admonet, rarum esse, ut lex de nouo irritans actus, extendatur etiam ad præteritos, qui validi fuerunt: Quare nec id præsumendum, nisi in lege satis expressum sit; dummodo actus per humanam potestatem rescindi possint.

Sumitur autem eadem doctrina ex isto cap. Tamen enim canon iste Bonifacij VIII. sit aliquo modo declaratorius iuris antiqui, prout hic DD. communiter tradunt, cum Gl. ver. de cætero, Nauarr. in c. si quando, except. 21. n. 5. de rescript. quatenus videl. declaratur, eas eligendi & postulandi formas,

minus conuenientes, atque perniciose curiositate inuentas fuisse; quia tamen antea non extabat lex ecclesiastica, per quam eæ formulæ clarè reprobarentur, atque ideo iuxta multorum Doctorem opinionem, & praxin, in ecclesiis olim vigeant, prout colligitur ex c. post translationem. ii. de renunc. Glossa fin. in c. vlt. hoc tit. in antiq. Ideo nequaquam existimandum, electiones ac postulationes iuxta aliquam harum formarum factas, irritas fuisse: Et potest hic regula tradicum Gl. ver. de cætero, quam plerique sequuntur, nominatim Francus n. 4. Suarez in cit. c. 14. n. 5. Si actus sit irritus non ex natura rei, sed considerata lege positua, quæ tamen clara non est: & idcirco communi opinione, aut praxi, pro valido habeatur actus, tum propter probabilem ignoracionem, ipso iure succurri, & sustineri actum; propter multas, quæ alioquin sequi possent, difficultates.

QVAERIT hic Anton. de Butrio: Cùm in aliis causis cumulatio eorum, quæ oppositionem aliquam habent, admittatur cum clausula, prout melius de iure valere potest; Ex caus. in vltimis voluntatibus; Si dispositio non valet iure testamenti, valeat iure codicilli, l. 1. ff. de iure codicill. Et in eodem libello nullitas, & restitutio in integrum sub alternatione peti potest, iuxta c. constitutus 8. de in integrum restit. Similiterque sententiæ nullitas, aut iniustitia, prout colligitur ex l. si expressim 19. ff. de appellat. Cur Pontifex in casu electionis & postulationis, dictam cumulationem reiecit? Arbitror respondendum; Ex rei natura non posse certam rationem assignari, sed probabilem, & congruentem rationem, cur Bonifacius VIII. ita declarare, & decernere voluerit: Propterea quod potestas eligendi, & potestas postulandi sint iura quædam, siue beneficia proueniencia ab Ecclesia, & ideo summo eius Pastori Romano Pontifici plenariè subiecta; qui proinde formam, modumque eligendi, ac postulandi liberè præscribere potest, ita ut nisi forma ea obseruetur, esto de mente eligentium aut postulantium satis constet, actus corrumpere debeat.

3 NOTANDVM III. Si existente dubio probabili, num aliquis eligendus an postulatus sit, Electores eligant & postulent, prout melius de iure valere potest, electus determinare debet, num viam electionis, an postulationis prosequi velit: & facta electione, consilium mutare non potest. Ita hic Bonifac. VIII. Ratio dari debet, quia in eiusmodi negotiis expedit, & congruum est, vt consensus siue acceptatio feratur in rem certam, & non dubitatam. Simile quiddam habetur in c. vt quis duas 26. de elect. in 6. & in l. eum qui, § 1. ff. de acquir. vel omitt. hæred. vbi dicitur interprete Bartolo, non posse aliquem adire hæreditatem, si de viribus testamenti dubitet. Et bene admonet Francus hic n. 2. non raro accidere, vt, tamen si institutio actus in origine admittatur cum incertitudine, certificari tamen debeat in sui perfectione, & executione.

Pro confirmanda doctrina huius not. adduci potest reg. iuris 21. in 6. *Quod semel placuit, amplius displicere non potest.* Quæ tamen regula, vti ibid. Gl. Dynus, & alij tradunt, minimè vniuersalis est, sed in quibusdam locum habet, in quibusdam non habet, sicuti & ista regula: *Ex duobus impossibilibus vnum eligens variare deinde potest.* Et multùm ea res pendet ex iurium constitutione, cuius tamen plerumque ratio congruentiæ reddi potest. Exempli causa, qui ad Prælaturam electus semel consensum dedit, ante impetratam confirmationem resilire potest, & dissentire, prout colligitur ex c. 2. de translat. episc. in fine, iun. Gl. ver. perdurante, & tradit Gl. in cit. reg. 21. in 6. Quia per consensum nulli alterius acquisitum fuit, ideò que dissensus in nullius præiudicium, sed nec in damnum ecclesiæ cedere videtur. Item in contractibus, si promissus, aut venditus tibi sit equus v. g. quem ex tribus elegeris, & si vnum elegisti, potes tamen recedere ab optione, & alium præferre: si traditione nondum facta, res adhuc integra sit, nullùmque aliud damnum promissori, aut venditori eueniat, iuxta l. eum qui 138. §. cum purè, ff. de verb. oblig. Contra verò, qui aduersario, coram Iudice suo, promissit, se in

iudicio cum ipso litigaturum, recedere non potest absque contumacia, cap. 1. de iudiciis, quia aduersario ius aliquod acquisitum censetur; ideò que locus est regulæ iuris ff. 76. *Nemo potest mutare consilium suum in alterius iniuriam.* Similiter in hæreditatis additione, vel repudiatione: posteaquam enim hæres institutus voluntatem suam adeundi, vel repudiandi declarauit, mutare deinde non potest: cum mutatio fieri non possit sine aliorum præiudicio: Nisi quòd ætate minoribus per restitutionem in integrum succurratur, l. si maior 4. C. de repud. hæreditate. Idem quoque in legatis accidit, prout habetur in l. 5. ff. de legatis 1. *Seruus electione legata, semel duntaxat optare possumus.* Et l. apud Aufidium 20. ff. optione & elect. legata, vbi & ratio adiungitur: *Quia si legatarius rem vnam ex ijs, quarum optio ipsi facta, eligat, mox eius dominus efficitur, ideò que electio executionem secum trahit.*

Restant circa materiam huius c. & vniuersim de postulatione, pauca quæstiones: PRIMÆ. Num vitietur præsentatio, si patronus dicat, *Eligo Titium clericum in præsentandum.* Respondetur negatiuè, cum Ioann. Andr. hic col. 1. Anton. n. 7. Franco n. 1. & aliis. Cum enim præsentatio diuersa sit ab electione & postulatione, neque eisdem iuris regulis definiatur, ideo quæ hic de electione, & postulatione dicta sunt, ad præsentationem transferri non possunt, argum. c. vlt. iun. Gl. ver. ex vi iuris patronatus, de iure patron. Si itaque constet de voluntate patroni præsentare volentis, ea verborum forma sufficiens censeri debet.

ALTERA. Quod in hoc c. dicitur de dubio probabili, num accipi duntaxat debeat de dubio facti, an verò etiam de iuris dubio? Priorem partem quæstionis tenet Gl. hic ver. probabiliter. Sed contrarium puto esse dicendum, cum Franco hic n. 6. Cum enim canò iste indistinctè loquatur, *nisi quando probabiliter dubitatur utrum quis sit eligendus, vel potius postulatus,* nostrum non est restringere ad dubium facti; cum nulla sit restringendi necessitas: quandoquidem etiam *probabile dubium super iuris intellectu existens*

existentibus diuersis doctorum virorum opinionibus, ait Francus cit. loco, ex c. vt debitus § 9. de appellat. Idque in eundem finem allegat Ioan. Andr. in fine huius c.

5 TERTIA. Num in postulatione necessario obseruanda sit forma cap. quia propter 42. de elect. vt videl. præmittatur scrutinium, & alia requisita ad electionem canonicam; An verò sufficiat concordia postulantium, & publicatio postulati, saltem coram populo? Priorem quæstionis partem tenet Abb. in cit. c. quia propter, n. 9. q. 2. post Innoc. in c. in causis n. 1. de elect. Ratio dari potest: Quia electio & postulatio in iure æquiparantur, prout docui supra in cap. 1. hoc tit. not. 6. Posterioriorem verò partem amplexus est Cardin. Hostiens. in summa huius tit. §. Verum quod in postulatione, Fracus hic n. 3. Syl. ver. postulatio, quæst. 2. cum quibus dicendum; Licet tutius sit, propter prioris sententiæ probabilitatem, vt forma scrutinij, &c. obseruetur, tamen necessarium id non videri: Quod eo etiam argumento colligit Syluester: quia si in postulatione non minus, quàm

in electione, opus esset formare decretum, & alia agere, tunc postulantes resiliere non possent à postulatione, antequam ea Superiori præsentata est, sicuti nec eligentes ab electione: Id tamen falsum esse, dixi in c. bonæ 4. hoc tit. not. 4. Ad rationem pro priore sententia allatam responderi debet: Electionem & postulationem non censerè æquiparatas in ijs, quæ ad essentialia earum discrimen pertinent, vel inde oriuntur: Tale autem hic cernere licet: siquidem per electionem legitimè factam ius electo, post eius consensum, acquisitum est; ita vt Superior ipsi confirmationem impartiri teneatur; Non item per postulationem, prout ex communi docui in c. 3. & c. vlt. hoc tit. in antiq. Ex quo sequi videtur, quòd, cum electio maioris efficacitæ sit, seu maioris potestatis actus, maior etiam ad eam solemnitatis forma requiratur: quemadmodum & ad testamentum, tanquam perfectius quid, maior solemnitas in iure requiritur, quàm ad codicillum, aliàmue vltimam voluntatem.

TITVLVS VI. DE ELECTIONE, ET ELECTI POTESTATE.

SUMMARIVM.

1. Electio tribus modis accipitur.
2. Propriè accepta est persona idonea ad ecclesie vacantis pastorem dignitatem canonica vocatio.
3. Electio ita accepta in quo differat à præsentatione.
4. In quo à collatione sine prouisione libera beneficij.
5. In quo à nominatione.

Post Prælatorum postulationem agitur hic de altero, eoque ordinario modo assumendi personas idoneas ad ecclesiasticam Prælaturam, videl. de electione. Electio cano-

nica, siue ecclesiastica tribus modis accipi solet: I. Latissimè, pro quacunque vocatione aut institutione clerici ad ecclesiasticum beneficium: quomodo legimus in c. cum ecclesia § 1. hoc tit. collationem canonicatus electionem appellari; cum potius creatio canonici vocanda sit. Sed & pro præsentatione clerici ad beneficium nomen electionis vsurpatum reperitur in c. querelam 24. hoc tit. & c. nosse 12. & seqq. d. 63. quibus in locis ius eligendi, id est, nominandi, postulandi, aut præsentandi populo tribuitur.

II. Lata acceptione beneficium electiuum appellatur omne illud, ad quod alicui ius tribuitur per suffragia, & subsequentem alterius confirmationem, iuxta c. dudum 22. hoc tit.

F f 2

vbi